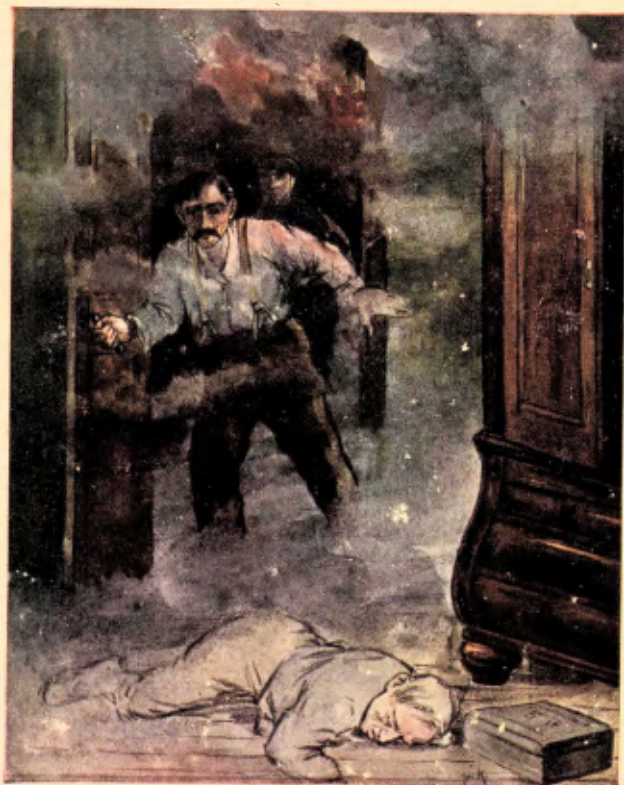

GROOTE BLIJDSCHAP.

door BETSY. een Kerstverhaal

Nijkerk — G. F. Callenbach

GROOTE BLIJDSCHAP

EEN KERSTVERHAAL

DOOR

BETSY

Tweede, opnieuw bewerkte, druk.

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Op weg met Van der Stap naar de kerk! blz. 73

I.

Een onrustige nacht.

Op een stormachtigen Novembernacht werden de bewoners van het stille Wilvoort door het een-tonig gelui van de brandklok plotseling uit hun slaap gewekt.

In korten tijd was alles op de been, en spoedde een ieder zich naar de woning van den ouden Bolster, waar de brand was, naar men elkaar al gauw wist te vertellen.

Hoe het aangekomen was? Het antwoord liet zich gemakkelijk gissen.

Arie Bolster toch, sinds jaar en dag de eenige bewoner van het huis, had, behalve meer eigenaardigheden, de slechte gewoonte, om, als hij 's nachts niet slapen kon, en dat gebeurde nogal eens, voor tijdverdrijf op zijn bed een pijpje te rooken. Zijn bureu wisten dat en vonden het heel waarschijnlijk, dat hij dit nu ook weer gedaan en zonder het te merken vuur gemorst had, of wel met de brandende pijp in slaap was gevallen. In ieder geval kreeg het rooken de schuld.

De man zelf kon moeilijk uitmaken hoe het in

zijn werk was gegaan. Alleen wist hij, dat hij op eens wakker was geworden, en toen gezien had dat zijn bedgordijnen aan het branden waren. Daar hij nooit vreemden in zijn huis wilde hebben, had hij eerst nog getracht zelf de vlam te dooven; maar toen hij bemerkte dat het niet ging, had hij het raam open geschoven en om hulp geroepen, wat in de nacht-stille straat door niemand was gehoord. Aangewakkerd door de binnenstroomende lucht, hadden de vlammen zich toen in een oogwenk aan de naastbijzijnde voorwerpen meege-deeld, en zoo stond weldra het geheele vertrek in lichte laaie.

Buiten zichzelf van schrik haastte zich de oude, zoo snel zijn stramme beenen het hem toelieten, naar buiten natuurlijk? — Neen, naar zijn achterkamer; want dâar, in de groote eikenhouten kast, waarvan hij den sleutel dag en nacht aan een koordje om zijn hals droeg, stond een kistje met papieren geld, alles wat hij bezat, en dat was niet weinig. Dat kistje, waaraan al zijn geluk hing, moest en zou hij redden, het kostte wat het wilde; want zonder dat was het leven hem toch niets meer waard.

Als een waanzinnige spoedde hij zich dus naar achter, rukte de kast open, en haalde er met een wanhopigen greep het bewuste voorwerp uit. Maar toen kòn hij niet meer. Uitgeput door inspanning en schrik, en bedwelmd door den rook, liet hij het

even spoedig weer los en zonk hij, naast zijn schatten, machteloos neder.

Er verliep nog eenigen tijd eer de brand van buiten ontdekt werd, en er hulp opdaagde; maar eindelijk kwam die toch.

Van der Stap, de bakker, die twee huizen verder woonde, was een van de eerst toegesnelden. Door een paar anderen gevolgd drong hij zonder aarzelen het brandende huis binnen om den bewoner te redden, die er zich ongetwijfeld nog in bevond. 't Gelukte hun, hoewel met groote moeite, door rook en vlammen heen zich een weg te banen, en den ouden man, dien zij na eenig zoeken bewusteloos voor zijn geopende kast vonden, behouden buiten te brengen. Eén oogenblik later stortte met groot gekraak een deel van de zoldering in.

't Was een kranig stuk, dat de mannen hadden uitgevoerd; want dat zij zich aan groot gevaar hadden blootgesteld, getuigden hun kleederen, die op verscheidene plaatsen gezengd waren. Van der Stap, zonder wiens moedig voorbeeld de anderen, volgens hun eigen zeggen, het waagstuk niet ondernomen zouden hebben, had zich zelfs leelijk den arm gebrand. Maar hij voelde het niet eens, door de voldoening die hij smaakte, toen hij zijn ouden buurman, die anders zeker in de vlammen zou zijn omgekomen, veilig en ongedeerd in zijn woning had gebracht.

Intusschen was ook holderdebolder de eenige Wilvoortsche brandspuit onder het noodige lawaai komen aanrukken. Maar ondanks de vereende pogingen tot blusschen nam de brand nog immer in hevigheid toe; en als het huis niet op een hoek had gestaan, en de wind niet juist naar dien kant was geweest, zouden de naburige woningen ook groot gevaar hebben geloopt. Nu echter bepaalde hij zich alleen tot het huis van Bolster, dat dan ook in betrekkelijk korten tijd geheel in de asch werd gelegd.

Dat de bureu, en onder dezen de bakkerin, zich toch niet op hun gemak gevoelden, laat zich begrijpen. Laatstgenoemde had haar oudste drie kinderen alvast gewekt, want je kon toch maar niet weten, en was nog bezig haar kleine Rika aan te kleeden, toen de mannen den geredden, maar nog altijd bewusteloozen buurman binnen droegen.

Nu kreeg de goede juffrouw Van der Stap het druk; zóó druk dat ze geen tijd meer had om aan haar eigen bezorgdheid te denken. Eerst moest de oude man bijgebracht worden; toen moest ze den bakker helpen bij het verbinden van zijn gebranden arm, die hem al meer en meer pijn begon te doen; en nadat zij zich door hem had laten geruststellen omtrent het gevaar voor hun eigen woning, hielp zij de kinderen maar gauw weer naar bed, en ging

toen, een, twee, drie, een slaappleats voor haar onverwachten gast in gereedheid brengen.

Een paar uren later was buiten alles zowat afgeloopen, en zocht ieder zijn woning weer op om

nog een korte maar noodige rust te genieten, en nog wat kracht te verzamelen voor den arbeid van den volgenden dag.

Ook bij den bakker werd het rustiger. De kinderen sliepen allang weer als rozen. De oude Bolster, geheel versuft en nog niet recht wetend wat er met hem was gebeurd, was ook ingedommeld, en de vrouw vond het dus onnoodig zelve langer op te blijven.

Maar Van der Stap kon vooreerst aan geen slapen meer denken, want de Zaterdag was daar, en dan is het voor de bakkers al vroeg dag. Piet, zijn knecht, zou ook wel haast komen. Hij ging dus naar de bakkerij, waar zijn werk hem reeds wachtte; maar 't was of hij maar niet aan den gang kon komen; en eer hij het zelf wist, stond de anders zoo bedrijvige man stil, met de handen in den zak, tegen de baktrog geleund.

Daar liet hij het gebeurde der laatste uren nog eens voor zijn verbeelding voorbijgaan, het hart vervuld met dank jegens God, die niet alleen hem en de zijnen zoo genadig voor alle onheil had bewaard, maar hem ook den moed en de kracht had geschonken om een kostelijk menschenleven te redden. En toen werden zijn gedachten als vanzelf bij het onbestendige en vergankelijke van al het aardsche bepaald.

„Ach ja, buurtje,” sprak hij bij zichzelf, „je

hebt het ook alweer moeten ondervinden: Niets bestendigs hier beneen. Daar straks nog rijk, nu misschien arm. En dan moet een mensch zoo aan zijn goed vastzitten! Arme, oude ziel, dat zal een treurig ontwaken voor je zijn, als je straks je zinnen weer goed bij elkaar hebt. Toch heb ook jij nog overvloedige stof om den Heer te danken. Hij heeft je wel waarlijk als een brandhout uit het vuur gerukt. O, als het nu nog eens blijken mocht, dat je levenstijd niet te vergeefs verlengd is!"

II.

Nadere kennismaking met Arie Bolster.

Het was niet zonder reden dat vriend Van der Stap deze verzuchting slaakte, want Arie Bolster stond bij zijn dorpsgenooten, in wier midden hij nu reeds meer dan zeventig jaren verkeerd had, niet al te gunstig bekend. Zijn gezicht wees al uit, dat hij een onaangenaam mensch was.

Zijn oogen, waarmee hij een ieder wantrouwend aanzag, keken altijd donker; en de zware, saamgetrokken wenkbrauwen, die ze gedeeltelijk overschaduwden, maakten hun blik niet lieflijker. De vooruitstekende onderlip hing altijd over het derde knoopsgat, wat ook al niet vroolijk stond; maar

dat kwam misschien door het gewicht van het pijpje, dat zij heel den dag, soms ook nog 's nachts, gelijk we hoorden, te torsen had.

Hoewel hij rentenier was, ging hij gekleed als een daglooner, en wat zijn voedsel betrof, zou menige arbeider zijn maal niet gaarne met dat van den rijken man geruild hebben. Want rijk was baas Bolster, maar verschrikkelijk gierig er bij. En wat is nu een rijke gierigaard in den grond anders dan arm?

Er waren veel behoeftigen op het dorp; maar geen hunner die, zelfs bij het grootste gebrek, de noodeloze moeite zou genomen hebben om bij Arie Bolster om een aalmoes aan te kloppen. Hij was altijd even onvriendelijk en kortaf, en bemoeide zich, zonder hooge noodzakelijkheid, liefst met niemand.

De kinderen waren bang van hem, en waagden niet om op zijn stoep te komen spelen. De oudere dorpingen, zonder hem nu juist te vreezen, mochten den ongenaakbaren man al even weinig als hun kroost; maar de welgezinden en onder hen Van der Stap, beklaagden hem van harte.

Nu, hij was ook te beklagen, de eenzelvige oude, want zooals hij zich uitwendig vertoonde, was het ook innerlijk met hem gesteld. Dat gaat gewoonlijk zoo.

Al haast twintig jaren lang leefde hij zoo eenzaam als een oester. Hij haalde zelf zijn bood-

schappen en kookte zelf zijn potjé; en behalve de bejaarde werkvrouw, die er 's Zaterdag de hoognoodige wekelijksche schoonmaak kwam houden, was het geen vreemde vergund een voet over zijn drempel te zetten. Gebeurde het al eens dat hij, tegen wil en dank, den een of ander in zijn huis moest ontvangen, dan was onwillekeurig zijn eerste gedachte, of dit bezoek ook mogelijk een verkenningstocht was en in verband kon staan met een voorgenomen inbraak of diefstal. Want dat er heel wat bij hem te halen was en hij zijn geld zelf in bewaring hield, omdat hij het bij geen enkelen bankier vertrouwde, was genoeg bekend.

En zoo leefde de arme rijke in voortdurende onrust, en was zijn geld hem, door eigen schuld, een bron van kwelling in plaats van genot.

Toch was de oude Arie niet altijd zoo eenzelvig, zoo wantrouwend, zoo onvriendelijk geweest. Er was zelfs een tijd geweest, dat hij als een jong, vroolijk huisvader, gezellig nederzat te midden van zijn gezin. Maar veel wederwaardigheden hadden hem sinds getroffen. Om te beginnen had hij in slechts vijf jaren tijds, zijn vrouw en drie kinderen door den dood verloren. Maar in plaats dat deze rampen hem nader brachten tot den Heer, die ze hem ongetwijfeld met dat doel toezond, hadden ze hem juist te meer verwijderd van den Bestuurder van zijn lot.

Daarbij had hij de menschen over het geheel niet van hun beste zijde leeren kennen. Door meer dan een was hij bij verschillende gelegenheden leelijk behandeld; ja, zelfs zij, die hij gemeend had onder zijn vrienden te mogen rekenen, hadden hem, naijverig op zijn voorspoed, — want in zijn zaken ging het hem altijd voor den wind — dikwijls grootelijks benadeeld. Dit laatste vooral had zijn vertrouwen op menschen geheel den bodem ingeslagen, en deed hem voortaan in iedereen, — want ook hier moesten de goeden met de kwaden lijden — een vijand zien, die het op zijn geluk had gemunt.

Bij dat alles bezat de arme man, zooals gezegd, geen God voor zijn hart. De dingen die Boven zijn hadden niets aantrekkelijks voor hem, omdat hij het geluk niet kende, dat aan den dienst van God verbonden is. En daar ieder mensch toch iets moet hebben dat hij liefheeft, en ook vriend Bolster daaraan een sterke behoefte gevoelde, had hij zich geheel gegeven aan zijn zaken en aan zijn geld, dat hem steeds rijkelijk was blijven toevloeien.

Die uitwendige voorspoed had hem echter niet gelukkig gemaakt; want het ging hem zooals het veel menschen gaat; hoe meer hij had, hoe meer hij hebben wilde. Sedert hij zijn schaapjes op het droge en geen zaken meer aan de hand had, was zijn eenige gedachte, hoe hij zijn verkregen schatten

het best bij elkaar zou houden. En zoo was Arie Bolster van lieverlede geworden wat hij thans was : een halve menschenhater en een heele gierigaard.

En déze man zoo op eens verplaatst in het drukke, woelige gezin van den bakker ! Als het hem den avond tevoren voorspeld was, zou hij nog eer aan de mogelijkheid geloofd hebben om met zijn stijve beenen in één dag naar Keulen of Parijs te loopen ; en zoo hij zich al genoodzaakt had gezien om onder een vreemd dak te slapen, zou hij zeker het laatst naar Van der Stap zijn gegaan.

Van al zijn dorpsgenooten toch kon hij dezen wel het minst uitstaan. Waarom ? Enkel en alleen omdat vriend Van der Stap, uit loutere belangstelling in het heil van zijn ziel, hem, met het aardsche brood, wel eens een ernstig woordje mee naar huis gaf, en hem, zoo dikwijls de gelegenheid zich daartoe aanbood, van den Heiland sprak, die het Brood des Levens is.

Maar van deze geestelijke spijs wilde de oude Arie niet gediend zijn ; en zeker zou hij bij dien „fijnen bakker,“ zooals hij hem noemde, geen voet in den winkel gezet hebben, als hij niet zoo dichtbij gewoond en zulk goed brood gebakken had.

Van der Stap wist wel hoe zijn buurman over hem dacht, maar hij zag er hem niet boos om aan. De Heer had met *hem* immers ook zooveel geduld, en had hem dagelijks nog oneindig meer te ver-

geven. Als onze vriend dááaraan dacht, kon hij zelfs hartelijk voor den ouden man bidden. En dat hij hem gaarne hielp waar hij kon, desnoods met gevaar van zijn eigen leven, hebben we-zooeven gezien.

III.

Vrienden in nood.

Sedert den brand bij Arie Bolster zijn een paar weken voorbijgegaan, voor den ouden man wel de treurigste van zijn treurig leven.

In 't eerst scheen hij door den schrik geheel van zijn denkvermogen beroofd; maar toen de dingen wat meer tot zijn verstand begonnen te komen, en het hem duidelijk werd welk een ramp hem getroffen had, uitte hij de smartelijkste jammerkreten, en trok hij zich, in vlagen van wanhoop, de grijze haren uit.

Het was dan ook geen kleinigheid. Van der Stap had niet mis geraden. De rijke man bezat thans niets meer dat hij het zijne kon noemen. Hij had bij den brand letterlijk alles verloren, zonder hoop er iets van terug te krijgen, want in de laatste jaren was niets meer verzekerd, huis noch goed. Hij vond het jammer van zijn goeie geld, dat hij al zoo lang onnoodig daarvoor had uitgegeven.

„Als je maar voorzichtig bent,” zoo redeneerde hij, „dan hoeft er geen brand te komen; dat heb ik mijn leven lang al bij ondervinding gehad; en dus kan ik voortaan dat geld wel sparen.”

Zoo dacht hij eenige jaren geleden. En nu? — Ja, wat hij nu dacht wist niemand. Hij was niet gewoon zijn gedachten te openbaren, en deed dit ook thans niet. Hoe hij inwendig leed, was alleen op te maken uit den strakken, soms vertwijfelden blik, waarmee hij den ganschen dag stil voor zich uit zat te staren in het kleine kamertje, dat de bakkerin voor hem in orde had gebracht tot — ja, tot wanneer? Wie zou het zeggen? De ongelukkige man wist zelf nog niet wat hem in 't vervolg te doen stond. 't Verblijf bij zijn gehate bureu, door wier vriendelijkheid hij zich onophoudelijk kolen vuurs op het hoofd voelde hoopen, was hem ondraaglijk, en herhaaldelijk had hij reeds te kennen gegeven dat hij weg wilde.

„En waar wil je dan heen, vadertje?” had Van der Stap dan telkens gevraagd. En op deze vraag zocht de arme man dag en nacht tevergeefs een antwoord. Immers, waar *zou* hij heen, nu hij alles kwijt was en geen kans had, ooit meer een cent te zullen bezitten? Want tot geen arbeid was de zwakke grijsaard meer bekwaam. 't Ging hem inderdaad als dien rentmeester, van wien wij in Luc. 16 lezen. Werken kon hij niet, en te bedelen

schaamde hij zich. En toch . . . genadebrood eten was het eenige, wat hem zijn verder leven — ach, hoe lang nog? — overschoot.

Genadebrood! Maar wie zou het hem geven?

In zijn verbeelding ging hij de rij van zijn bloedverwanten en bekenden eens langs; ook van hen, wien hij zoo menigmaal de deur had gewezen, als zij met een of ander verzoek tot hem kwamen. Maar wie van die allen zou den zelfzuchtigen man, nu hij zelf in den nood zat, in zijn huis willen ontvangen? En deden ze het al, waar zou hij, die zoo aan de eenzaamheid gewend was, het kunnen uithouden? Misschien, hoe ongeloofelijk het hem ook toescheen, misschien nog 't best bij den bakker:

Tot die slotsom was hij gekomen na een gesprek, door Van der Stap een dag of veertien na dien noodlottigen nacht met hem gehouden.

Onze bakker toch had altijd behoord tot de zeer weinigen, die in Arie Bolster belang stelden; en sedert hij de voldoening had mogen smaken hem het leven te redden, was die belanstelling nog toegenomen, en de wensch, dien bewusten nacht in zijn bakkerij in stilte door hem geuit, zijn dagelijksche bede geworden.

Ook de goedhartige bakkerin had, evenals haar man, innig medelijden met den ongelukkigen oude. En zoo waren die beiden overeengekomen om hun buurman, die toch èrgens blijven moest, voor-

loopig maar bij zich te houden, als hij er genoeg mee nam.

Eerst weigerde Bolster toen hem het voorstel werd gedaan, zooals Van der Stap trouwens wel verwacht had. Hij wist wel dat de hooghartige man heel wat te overwinnen had, eer hij zich van anderen afhankelijk kon stellen; iets wat toch onvermijdelijk voor hem geworden was. Maar onze vriend had het bij dien eenen keer niet gelaten en zijn aanbod hernieuwd.

„Kom vadertje,” had hij bij die gelegenheid gezegd, „je moest nu voortaan dit kamertje maar als je eigendom beschouwen. Je vindt er al wat je nodig hebt, en zit er, dunkt me, wèl zoo gezellig als in je eigen groote kamer. Ik laat je er baas en meester. En wat mijn brood betreft, ik weet dat het je altijd gesmaakt heeft; en dat doet het toch zeker nòg. En als je het nu bij mij eet, hoef je niet eens de moeite meer te doen om het te komen halen.” En toen Bolster hem, niet zonder bitterheid, herinnerd had, dat hij op geen betaling meer rekenen kon, was het antwoord geweest: „Kom, kom, wie praat er nou van betalen! Daar vraag ik immers niet naar. Er ligt nog brood genoeg in mijn winkel; je kunt makkelijk mee-eten. En als ik dan eens een opgeruimd gezicht van je krijg, kijk man, dan ben ik al rijkelijk betaald.”

En toen had hij hem verder zoo hartelijk toe-

gesproken, dat de oude man, die geen anderen uitweg zag, hem, met een traan in het oog, voor 't eerst van zijn leven de hand had gereikt, ten

teeken dat hij het aanbod aannam. Velerlei gedachten waren den grijsaard daarbij door het hoofd gegaan. Welke? Dat had hij weer niet ge-

zegd. Maar dat het pijnlijke gedachten waren, was hem in die oogenblikken wel aan te zien. Misschien liep er ook wel een beetje zelfverwijt onder, dat hij een man als Van der Stap altijd zulk een kwaad hart had toegedragen.

Van dat oogenblik af was baas Bolster tot de overtuiging gekomen, dat hij geen beter onderkomen vinden zou; en zijn verdere ervaring bevestigde dit.

De goede lieden deden inderdaad wat ze konden om het hun gast aangenaam te maken, en hem zooveel mogelijk te doen vergeten dat hij afhankelijk en onder vreemden was.

Wetende dat hij niet graag menschen zag, lieten ze hem in het eerst maar alleen, ofschoon de bakker al dadelijk tegen zijn vrouw gezegd had: „We moeten den stumperd zachtjes-aan wat huiselijker zien te maken.”

Met dit doel kwam hij dagelijks al eens een keertje meer het kamertje inloopen, dat vlak naast den winkel vóór aan de straat was, om met zijn buurman een praatje te houden, en hem te vertellen wat er zoal op het dorp gebeurde; want in zijn winkel hoorde hij natuurlijk van alles.

In 't eerst scheen de oude man voor alles even onverschillig, maar langzamerhand kwam er wat meer leven in. De opgeruimdheid van zijn gastheer bleek aanstekelijk. Het luisteren naar wat hij te

vertellen had, verveelde hem niet langer; soms, vooral wanneer het over zaken liep, deed hij het zelfs met belangstelling. En als Van der Stap het gesprek dan zō eens ongezocht van het aardsche op het hemelsche bracht, en de waarde van het laatste boven het eerste deed uitkomen, betoonde de ander zich niet meer zoo afkeerig als vroeger.

Waaraan dit was toe te schrijven, wist onze vriend niet; maar het was hem toch alvast een verblijdend teeken. „Wie weet,” dacht hij, „wie weet waarom de Heer hem zoo alles ontnomen heeft; Hij plaagt of bedroeft Zijn menschenkinderen toch niet van harte.” En als de huisvader den zijnen dan weer vooring in het gebed, gedacht hij den nieuwen huisgenoot met verdubbelden aandrang.

De bedrijvige bakkerin deed ook haar best. Zij had gezorgd dat in het aardige voorvertrekje alles aanwezig was, wat haar gast noodig had, en bracht het iederen morgen zelve netjes in orde. Ze maakte dat hij op tijd een lekker kopje thee of koffie had, met van het beste dat de winkel opleverde. En wat het middageten betrof, de oude man moest in stilte bekennen, al sprak hij het niet uit, dat hij in geen jaren zoo smakelijk gegeten had.

Wel bracht een en ander de goede huismoeder, die behalve dat haar handen al aardig vol had, meer drukte aan, maar daar gaf ze niet om. Ze

was er nu eenmaal op gesteld dat haar kostganger het goed bij haar zou hebben. Als ze nu de kinderen nog maar wat stiller had kunnen houden;

want o, wat had ze daar soms een moeite mee! Ongelukkig was haar kleinste juist aan het tandjes krijgen. Het arme kind had daar veel last van, en kon dit niet anders dan door schreeuwen

te kennen geven; wat haar dan telkens weer in duizend vreezen bracht, dat het geschreeuw den ouden man hinderen zou. De drie anderen hadden het gelukkig met hun tanden niet meer te kwaad, maar konden toch ook nog leven genoeg maken.

Rika, een lief, aanvallig meisje van goed drie jaar, was de stilste. Maar Tom, twee jaren ouder dan zijn zusje, liet terdege hooren dat hijer was. En Willem, die er acht telde, deed niet voor hem onder.

Met dat al waren het een paar aardige jongens; en als Moeder hun verbod, luisterden ze wel, zoolang ze er maar om dachten. Maar och, ze waren ook zoo gezond en zoo vroolijk, en zoo heelemaal niet gewoon hun stemmen te dempen. Want Vader en Moeder hinderde hun luidruchtigheid niet. En kleine broer was er al zoo aan gewend. Die werd er niet eens meer wakker van, als hij eenmaal goed sliep.

Maar met baas Bolster was dat wat anders, vond juffrouw Van der Stap. Dat was een oude man, die geen kinderen gewoon was, en er dus vanzelf niet zooveel van verdragen kon als iemand, die er dagelijks mee omging en er veel van hield.

Het goede mensch had dan ook maar werk dat ze riep: „Stil toch wat, jongens; denk toch om buurman! — Niet zoo'n leven in den winkel, kinderen! Komt liever binnen spelen!”

De kleine Van der Stapjes vonden dat niets

plezierig en hadden al heel weinig op met den bewoner van het voorkamertje, waarvan de deur, die in den winkel uitkwam, nu voor hen een verboden toegang was.

Maar juist dit laatste prikkelde hun nieuwsgierigheid. Ze hadden zoo dolgraag eens om het hoekje willen kijken, wat buurman daar toch wel deed, en hoe het hem mogelijk was zich den heelen dag zoo stil te houden, dat je hem niet hoorde.

't Gebeurde wel eens, als er niemand in den winkel was, dat het drietal dicht bij genoemde deur post vatte. Daar konden ze dan een heelen tijd staan, terwijl Willem zijn broertje en zusje allerlei wonderlijke verhalen omtrent den ouden buurman influisterde, waarnaar de kleinen dan met ingehouden adem luisterden, met af en toe een schuwen blik op de kamerdeur.

De wakkere Tom twijfelde wel eens aan de waarheid van wat zijn oudere broer vertelde. Maar het lieve Riekje, dat zich gemakkelijk wat wijs liet maken, liep meestal, eer het verhaal uit was, naar Moeder. Daar voelde zij zich veiliger dan zoo dicht bij het voorkamertje.

Maar o wee als Vader dan achter de reden van die bangigheid kwam.

„'t Was maar voor de aardigheid,” zocht Willem het dan weer goed te maken.

Maar Vader hield niet van zulke aardigheidjes,

en liet zijn oudste dat wel eens terdege voelen. Vader moest nu maar nooit meer van die malle praatjes hooren. Buurman was net een mensch als een ander, en had niets verschrikkelijks, al keek hij niet vriendelijk. Niemand hoefde bang van hem te zijn.

Die laatste verzekering stelde de kleineren dan wel weer gerust. Maar heelemáál werd de indruk van Willems verhalen er toch niet door weggenomen; en toen baas Bolster nog een paar huizen verder woonde, hadden ze zich veel meer op hun gemak gevoeld, dan nu zoo aldoor met hem onder één dak.

Op een keerscheen Willem alle vermaningendienaangaande weer vergeten te zijn, en kwam Riekje schreiende aan Moeder haar nood klagen, dat die stoute Wim haar toch weer zoo bang had gemaakt.

Moeder was boos, dat spreekt, en beknorde den kleinen plaag. En Riekie mocht zoo'n flauw kindje niet zijn. Aan Wim moest ze zich maar niet storen; die wist er niets van. Buurman zou haar heusch geen kwaad doen.

„Waarom kijkt-ie dan ook altijd zoo kwaad,” mopperde Wim.

„Och kind,” vergoelijkte Moeder, „het is een oude man, die veel verdriet heeft gehad in zijn leven. Wie weet hoe kwaad *jij* zou kijken, als je zoo oud en ongelukkig was.”

„En Grootvader dan?” bracht Willem er tegen in. „Die is toch ook al oud? En ik heb u laatst zelf nog hooren zeggen, dat Grootvader ook een heeleboel verdriet heeft gehad. Nou, en die kijkt toch nooit boos. Grootvader is altijd goed, en hij kan wât echt met ons spelen. Hoe zou dat dan komen, Moeder?”

„Dat zal ik je eens vertellen, jongenlief. Als Grootvader verdriet heeft, klaagt hij zijn nood aan den lieven Heer, en die helpt het hem dragen, en leert hem onder alles geduldig en vriendelijk te zijn. Zoo komt het.”

„Zou de lieve Heer dat buurman dan ook niet willen leeren, Moeder?” vroeg Tom met vuur. Toen, zonder antwoord af te wachten: „Ik weet wat! Ik ga er iederen dag om bidden, net als Vader. Dan zal hij ook wel een goeie man worden, hè Moe? Dat ga ik doen!”

„Ik ook!” riep Wim; zijn stemming was ineens omgeslagen. „En dan zal ik ze niet meer met buurman plagen, Moeder.”

„Goed kinderen, best hoor!” zei juffrouw Van der Stap, nadat ze haar jongens eerst stil had laten uitpraten. „Bidden is heel wat beter dan plagen.”

„Ikke ook!” kwam kleine Zus.

„Ja hoor! Zusje ook. En dan zal Moeder den Heer vragen, of Hij al die gebeden verhooren wil.”

Kleine Tom.

Vóór de Van der Stapjes dien avond gingen slapen, gedacht ieder op zijn eigen manier den ouden buurman. Ook klein Riekje had Moeder eenige woorden nagezegd. En dit werd voortaan dagelijks trouw herhaald.

Als Vader bad, zat Tom nu ook veel stiller en aandachtiger te luisteren, vooral tegen het einde; en als hij dan hoorde dat het buurman gold, kneept hij, ten teeken van instemming, nog wat stijver zijn oogen dicht.

Tom verwachtte een spoedige verhooring van zijn gebed. In zijn verbeelding zag hij buurman al uit het kamertje komen met een even vriendelijk en opgeruimd gezicht als Grootvader; en het was bepaald in die hoop, dat hij zoo dikwijls kwam kijken of de deur nog niet openging.

De vrees voor den ouden man begon ook al veel minder te worden, nu Willem geen akeligheden meer van hem opdischte; en Riekje durfde nu, zelfs zonder haar broertjes, gerust dicht bij zijn kamertje te komen.

En toch waren ze nog banger dan ze zelf wisten.

't Gebeurde namelijk op zekeren dag, toen er iemand in den winkel kwam, dat door de tocht,

want het waaide hard, tegelijk de zijkamerdeur opensprong; maar Tom, die achter de toonbank stond, had dit door het overgaan van de winkelbel niet gehoord. Hij wilde naar achter loopen om te vertellen dat er volk was. Maar o! wat schrikte hij, toen hij daar op 't onverwachts de donkere oogen van buurman, die juist zijn deur dicht kwam doen, op zich gevestigd zag.

„O, Moeder! Moeder! Daar komt ie! Daar komt ie!” en schreeuwende maakte de arme Tom zich uit de voeten, terwijl vriend Bolster, niet vermoedende dat de jeugd zóó bang voor hem was, en denkende dat het kind een ongeluk overkwam, het hoofd buiten stak, en den kleinen vluchteling nieuwsgierig nakeek, wat diens vrees natuurlijk nog vermeerderde.

De bakkerin wist ook niet wat er gebeurde, en kwam ijlings toegeschoten op het geschreeuw.

„Hij is, geloof ik, bang voor dien ouden man,” zei het meisje dat in den winkel was gekomen om beschuit.

„Hij hoeft anders voor mij niet bang te zijn,” bromde Bolster, met een stem die weinig geschikt was om iemand gerust te stellen.

Juffrouw Van der Stap was een beetje verlegen met de zaak.

„Welnee, buurman; dat weten we wel,” suste ze. En meteen bracht ze Tom te voorschijn, die

zich met een angstig gezicht tusschen de plooien van moeders rok schuil hield. „'t Zijn maar kunst-

jes, hè Tom? Toe gauw, ga buurman eens een hand geven, terwijl Moeder dat meisje helpt.”

Tom trad schoorvoetend nader, want hij wilde niet graag voor een laffen jongen gehouden wor-

den. Maar zijn hart klòpte toen hij de groote hand van buurman aanraakte, en hij stond doodsangsten uit toen deze hem mee naar binnen nam, en hem naar zijn naam vroeg. Al de griezeliĝheden, die Willem verteld had, kwamen hem weer in de gedachten. Gelukkig had Moeder de beschuit spoedig gegeven, en kwam zij ook in het kamertje.

„Nu Tom,” dus begon ze weer, „vertel nu eens aan buurman hoe je heet, en wat een mooi versje jullie aan het leeren zijn. Kom jongen, spreek je nu niet? En anders heb je 't zoo druk. — Nu, dat zal dan later wel komen, hé? Vraag dan maar eens of buurman nog trek heeft in een kopje koffie.”

„Nee, dank je voor koffie,” zei Bolster, eer nog de kleine jongen tijd had het hem te vragen. „Maar als je eens een pijp voor me halen wil? Ik heb de mijne daar net gebroken. En zonder pijpje kan ik niet; dat weet je buurvrouw.”

„Ja, en dat hoeft niet ook, man. Tom zal je wel een nieuwe brengen; hè vent? Kom maar mee, dan zal Moeder er een krijgen.”

Tom gehoorzaamde nu heel wat gewilliger dan zoeven, en haalde vrijer adem nu hij weer in den winkel stond. Maar toch vond hij baas Bolster, dien hij eigenlijk nog nooit van zoo nabij had gezien, niet zoo verschrikkelijk als hij dacht. De eerste stap was dan ook hier de moeilijkste geweest; en toen hij een oogenblik later, heel alleen, de pijp

moest gaan brengen, draalde hij eerst nog wel wat, maar moeders bemoedigend: „Toe, vooruit jongen! Niet kinderachtig hoor!” deed hem zijn stoute schoenen aantrekken. En toen hij eenmaal weer binnen was en zag dat buurman geen plan had hem kwaad te doen, had onze kleine held alle vrees weldra voorgoed op zijde gezet.

Hij trof het, want baas Bolster scheen goed geluimd, en was voor zijn doen bijzonder spraakzaam.

„Zoo jongen, je hebt knap je boodschap gedaan,” prees hij, toen Tom hem zwijgend de pijp overreikte.

Tom gevoelde zich niet weinig vereerd door dit pluimpje, al klonk de toon, waarop het gegeven werd, hem wel wat barsch in de ooren.

„Jij rookt zeker nog niet; doe je wel?”

„Jawel buurman,” knikte Tom met een heel gewichtig gezicht. „Chocolade-sigaren van Sinterklaas.”

„Zoo? Je hebt gelijk, jongen. Ik wou dat ik het daar ook maar bij gelaten had.” En toen volgde er een diepe zucht van den ouden man; want hij dacht weer aan het laatste pijpje dat hij thuis gerookt had en dat hem zoo duur te staan was gekomen. En die gedachte bracht weer zoo'n akelige, sombere trek op zijn gezicht, dat Tom er even van schrikte. Hij dacht niet anders dan dat buurman boos op hem werd, en hem misschien nog te klein vond om te rooken; daarom haastte hij zich te zeggen:

„Ik ben er al haast zes, buurman. Riekie is pas drie; die is nog klein. Ik ben véél grooter. En aan die sigaren zit wel vuur, maar rook komt er nooit uit.”

Dat buurman op eens allen lust tot praten verloren.

had, merkte het ventje niet; en zeker zou hij hem nog meer verteld hebben, als Moeder, uit vrees dat het den ouden man te lang mocht duren, hem niet was komen halen.

„Hoe is 't, Tom; waar blijf je?” riep ze om het hoekje van de deur. „Maakt hij het je niet te lastig, buurman? 't Is zoo'n babbelaar, als hij eenmaal op dreef is. — Wil ik hem nu maar weer meenemen?”

„Ja, goed; neem 'm maar mee,” gromde Bolster.

„Mag ik buurman dan niet van Sinterklaas vertellen?” vroeg Tom.

„Op een ander keertje,” zei Moeder. „Misschien mag je nog wel eens komen; hé buurman?”

„Ja, maar vandaag niet; morgen dan.”

„Goed. — Hoor je 't, Tom? Morgen,” beloofde Moeder. En terwijl ze met haar jongen aan de hand de deur achter zich dichtaalde, wierp ze nog een medelijdenden blik op den grijsaard. Wat een verschil toch tusschen dat grommige rimpelgezicht en het vroolijke, frissche kinderkopje naast haar. En toch was deze man ook eens een kind geweest, even jong en onbezorgd als haar Tom. En wie verzekerde haar, dat haar lieve jongen op zijn ouden dag niet op baas Bolster zou gelijken?

„Moge de Heer er al onze lievelingen voor bewaren,” verzuchtte het bezorgde moederhart. „En och, mocht Hij onzen armen buurman ook nog eens waarlijk kind maken.”

V.

Kinderbezoek.

Wat zette Willem groote oogen op toen hij uit school kwam en Tom hem van zijn bezoek vertelde. Het speet hem dat hij er niet bij was geweest. Tom moest hem beloven een anderen keer op hem te zullen wachten.

Nu, dat deed de kleine man graag; want eerlijk gezegd lachte een nieuw bezoek hem toch niet erg aan. Baas Bolster moest hem wéér eens doen schrikken door op eens zoo boos te kijken. Maar met Wim wilde hij het nog wel eens wagen; en met een gemengd gevoel van ongedulde n vrees wachtte hij den volgenden dag de thuiskomst van zijn broertje af.

Moeder maakte wel een beetje bezwaar. Ze was bang dat al dat geloop den ouden man zou vervelen.

„Geen nood, vrouw,” stelde haar man gerust. „Laat de jongens maar begaan. Zoo'n beetje afleiding is niet kwaad voor hem; beter dan om hem zoo met zijn gedachten alleen te laten. Als ze hem vervelen, zal hij ze wel wegjagen; dat beloof ik je.”

„Ja,” stemde Moeder toe, „dat heb ik gisteren al gemerkt. Nu jongens, gaat buurman dat krantje dan maar eens brengen. Maar niet te druk, hoor! En neemt Zusje dan ook maar eens mee.”

Maar Riekje had er niet veel zin in, want Tom had haar verteld dat buurman zoo'n bromstem had en nog niets op Grootvader leek. Doch toen Willem haar bij de hand nam, en haar beloofde dat ze hem aldoor vast mocht houden, gaf ze toe en liet ze zich, schoon nog niet volkomen gerust, door haar broertje meetrekken.

Tom, als het er op aankwam, de moedigste van de drie, ging voorop met het nieuws in zijn hand, en klopte; maar zóó zacht, dat hij onmogelijk gehoord kon worden. Een tweede maal ging het beter. „Ja!” werd er van binnen geroepen; en een volgend oogenblik stak Tom zijn ronde, roode gezichtje door de half geopende deur, en vroeg:

„Mag ik komen, buurman? Het is morgen.”

„Jawel, jongen; kom maar,” was het antwoord.

„Hier is de krant, buurman. En Wim en Riek zijn er ook. Mogen die ook komen?”

Weer zei Bolster: „Jawel”; maar het was alleen omdat hij geen *neen* wilde zeggen; want eigenlijk stonden zooveel bezoekers tegelijk hem maar half aan. Maar . . . de menschen deden zooveel voor *hem*.

De beide jongens, die nogal eens buiten liepen, had hij al dikwijls gezien, maar Riekje, met haar lief blond kopje, kende hij niet. En dat was niet te verwonderen, want Moeder hield het kleine ding maar meest binnen; en bovendien was baas Bolster nooit gewoon geweest acht te slaan op de kinderen

uit de buurt. Hoe kwam het dan dat hij de kleine Zus thans zoo bijzonder zijn aandacht wijdde, met iets in het donkere oog dat naar teederheid geleek?

Ach, Arie-Bolster was immers ook eens Vader geweest. Lang, lang geleden had hij ook kinderen gehad, twee jongens en één meisje. Zijn beide jongens, een van zes, en een van vier jaar, had hij eenige dagen na elkander verloren aan roodvonk; en na dien tijd was zijn kleine Hanna meer dan ooit zijn oogappeltje geweest. Maar ook zij stierf, juist toen ze zoo'n meisje was als Rika; en sedert was hij kinderloos. De moeder, een zwakke vrouw, kwijnde, na dit driedubbel verlies, in korten tijd weg van verdriet. Maar Bolster zelf was sterk en overleefde het alles. Hoe? Dat hebben we in het tweede hoofdstuk van ons verhaal kunnen zien.

Maar nu laat het zich ook begrijpen, waarom hij Riekje zoo lang en met zooveel belangstelling aanzag. Het lieve kind, dat daar zoo schuchter, met haar vingertje in den mond, half achter Willem wegkroop, had onbewust een teedere snaar aangeroerd in het hart van den man, die toch inderdaad zoo ongevoelig niet was als hij zich voordeed.

„Kom 's hier, lief kind,” sprak hij zoo vriendelijk het hem mogelijk was. „Kom den ouden man eens een handje geven.”

Riekje stak schroomvallig haar handje uit, terwijl zij met de andere haar broertje te stijver vast-

hield. Maar toen baas Bolster haar naar zich toe trok en op zijn knie wilde zetten, kreeg het arme kind het te benauwd, en rukte zij zich los, waarna ze schreiende wegliep.

Tom wilde haar tegenhouden; maar Willem zei: „Och, laat haar maar loopen. Ze is bang.”

Dat woord deed den ouden man pijn. Was hij dan inderdaad zóó schrikwekkend? Zou dan zijn kleine Hanna, die altijd zooveel van haar vader hield, en zoo graag bij hem was, nu misschien ook van hem wegloopen als ze hem zag?

„Zijn jullie ook bang van me, jongens?” vroeg hij.

„Ik niet, buurman! Ik durf wel op uw knie te springen!” riep Tom, in zijn overmoed meteen maar de daad bij het woord voegend.

Baas Bolster liet hem begaan, en begreep niet waar het kind schik in had. En toen ging Tom aan 't babbelen, net als den vorigen dag. En Willems tong raakte ook los. En de oude man luisterde, ja, glimlachte nu en dan, en wist zelf niet wat hem overkwam.

Ach, hij had ook in zoo lang geen kinderen rond zich gehad. De tijd heugde hem niet meer. Of beter gezegd, hij had er in lang niet aan gedacht. Maar heugen deed het hem toch nog wel, dat hij zoo met zijn eigen jongens zat, en paardje met hen speelde, en naar hun kinderpraat luisterde. Maar die vroolijke kinderstemmen waren al zoo lang ver-

stomd; en met de kinderen had ook de levensvreugde de ouders verlaten.

Aan dat alles begon baas Bolster weer te denken;

en hij raakte er zoo in verdiept, dat hij nauwelijks merkte dat Tom van zijn knie sprong, en Willem hem goeden dag zeide, want Moeder riep. Het eten was klaar.

„Je hebt aardige jongens, Van der Stap,” zei Bolster uit eigen beweging, toen de bakker dien dag nog eens een praatje kwam maken. „En dat kleine meisje moet ik vooral nog eens zien. Ik heb zelf ook eens zoo'n lief popje gehad.” En de arme man schudde weemoedig het hoofd toen hij dat zeide.

Buurmans woorden waren onzen bakker bijzonder aangenaam. Welk vader hoort nu ook niet graag zijn kinderen prijzen!

„Ja, 't zijn guiten,” lachte hij. „Maar 't aardigst is om ze zoo ongemerkt in hun doen te zien. Je moet toch eens een poosje achter komen, buur; je zoudt er bepaald schik in hebben.”

„Neen, man, dat niet; dat weet je. Maar, je jongens moeten eens wat meer bij me komen. Ja, 't is misschien dwaas van een zes-en-zeventiger, maar daar straks verbeelde ik me waarlijk dat ik nog jong was, en onder mijn eigen kinderen zat. Dat ik ook alles, alles heb moeten verliezen.”

„Ach, vadtetje,” troostte Van der Stap, met een gevoel van oprechte deernis, „God ontnemt ons niets, of het is om er ons iets beters voor in de plaats te geven; als wij het maar hebben willen.

De Heer biedt ons zichzelf aan. Wat toch kunnen we meer wenschen? Hij heeft ons Zijn eigen Zoon gegeven; en in Hem vinden we alles wat ons gelukkig kan maken; niet voor dit leven alleen, maar ook voor de eeuwigheid, en daar komt het toch maar op aan. Maar hier op aarde hebben wij er toch ook al ruimschoots het genot van. O, als je dat maar eens geloofde, dan zou je ook dien hemelschen schat begeeren. En als je dat biddend deed, zou hij je zeker geworden. Probeer het eens, vdertje! — Kom, nu zal ik mijn kleine meid nog eens even hier halen."

Van der Stap ging heen en kwam een oogenblik later met zijn dochttertje op schouder terug. „Daar is ze, levensgroot!" zei hij, en zette haar pardoes op Bolsters knie.

Nu Vader haar daar neerzette was Riekje niet bang. Ze liet gewillig toe dat baas Bolster haar wangetjes streelde. En toen Vader zeide: „Geef Grootvader maar een kusje, Riek," stak ze dadelijk haar snuitje toe. Maar ze keek den ouden man daarbij toch wat vreemd aan, en zei, haar kopje schuddend: „'t Is niet Grootvader."

„Ja, ja," zei Vader. „'t Is óók een grootvader, Riek! Een nieuwe grootvader. Wat zeg je daar nu van?"

„Ik houd meer van den anderen," bekende Riekje. „Maar," ging ze voort met geruststellende hoofdknikjes en een vertrouwelijken blik van de

lieve blauwe oogjes, „ik denk dat ik van u ook wel gauw veel houden zal.”

„Zoo?” zei baas Bolster, blijkbaar verheugd

over die goede verwachting. „En wáárom denk je dat, kleintje?”

„Omdat ik iederen dag wat voor u bid. Wim

en Tom ook. En Va en Moekie en allemaal."

„Voor *mij*? En wàt bid je dan voor me? Vertel me dat eens."

„Lieve Heer, wilt U buurman, als 't u blijft, een goeie man maken. Va bidt er nog een heeleboel bij; maar dat kan ik niet allemaal onthouden. Maar de lieve Heer onthoudt wel wat Vader bidt."

De oude man vroeg niet verder, maar kuste het kind, met een traan in het oog. En wie zijn gedachten had kunnen raden, zou Van der Stap gelijk gegeven hebben, toen deze later aan zijn vrouw vertelde: „Ik geloof dat onze kleine meid beter den weg naar buurmans hart weet te vinden dan haar vader."

VI.

Meester en Leerling.

Van dien dag af bleef Arie Bolster *grootvader* heeten, en hadden de kinderen vrijen toegang tot zijn woonvertrek.

Wel bleef zijn voorhoofd nog even bewolkt; want Bolster was nog immer de gierige man, die zijn verloren schatten betreurde, en wiens grootste verdriet nu was, dat hij niets meer had, waarop hij gierig kon zijn.

Maar als de kinderen kwamen, klaarde zijn gezicht toch altijd wat op; en op dringend aanhouden van den bakker en diens vrouw, had hij zelfs al eens een uurtje in den huiselijken kring doorgebracht. Er bestond dan ook bij de kinderen geen zweem van vrees meer voor den ouden man. Riekje durfde nu gerust, ook zonder dat Vader er bij was, op zijn schoot te zitten. En Tom was Moeder al eens triomfantelijk komen vertellen, dat buurman heusch al een beetje op den anderen grootvader begon te lijken.

Gelukkig voor vriend Bolster dat na die eerste dagen de bezoeken wat verminderden, want op den duur hadden de jongens het hem toch wel wat *te* druk gemaakt. Maar met het nieuwe ging ook hier, voor Willem althans, wel iets van de aardigheid af.

De jongen had weinig rust; en als hij op school zoo lang stil had gezeten, speelde hij daarna graag wat met zijn buurtjes in de open lucht. Tom liep zijn broer meestal na. Maar het bedaarde Riekje kwam den nieuwen grootvader den tijd nogal eens opkorten; en háár gezelschap was den ouden man het liefst.

Op zekeren dag hoorde hij zijn kleine vriendin in den winkel zóó bedroefd huilen, dat hij er medelijden mee kreeg, en opzettelijk opstond en zijn deur opende om te zien wat er aan scheelde.

Riekje was aanstonds bereid om Grootvader met de oorzaak van haar verdriet bekend te maken. 't Ging wel wat gebrekkig en de man had werk om er een goed geheel van te maken. Maar eindelijk begreep hij er toch uit, dat Willem stilletjes den Kersttekst van buiten leerde, om dien met Kerstmis voor Vader en Moeder op te zeggen, en dat hij haar en Tom beloofd had, er hun ook een klein stukje van te leeren. Tom kende zijn tekst haast, maar zij nog niet; en daarom was Willem weer bezig geweest haar dien nog wat te leeren, want het was nog maar ééne week voor Kerstmis. Maar toen ze 't hem niet gauw genoeg kon nazeggen, was Wim ongeduldig geworden en wegeloopen, en Tom ook.

„Kom, kom, daar moet je niet zoo om huilen,“ troostte baas Bolster, toen ze haar leed uitgeklaagd had. „Misschien kunnen wij dat werkje samen wel gedaan krijgen. Kom maar mee, dan zal Grootvader eens zien wat hij er van maken kan.“ Dit zeggende kreeg hij den grooten Bijbel, dien de bakker reeds den eersten dag voor buurmans gebruik in het kamertje neergelegd had. Dat de man er tot heden nog geen oog ingeslagen had, was natuurlijk zijn eigen schuld.

Uit zijn kinderjaren herinnerde hij zich nog dat de Kersttekst in Luc. 2 staan moest, en na eenig zoeken vond hij dien ook. Maar welke waren nu

de woorden, die Riekie leeren moest? Dat kon ze niet zeggen. Ze had alleen maar onthouden dat er inkwam van een Engel, die zeide: *Vreest niet.*

„Zoo; weet je dat wèl?” vroeg Bolster. „Dan zullen we wel eens zoeken Zou het dit dan zijn: *En de Engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, die al 'den volke wezen zal.*”

„Ja, ja! Dat is het!” riep het kleintje met een blij gezichtje. Maar er moest nog wat bij, geloofde ze, en dus las de oude man ook nog het volgende vers.

„En wou je dat nu allemaal leeren, kindlief?” vroeg hij.

„Ja, Grootvader, dat kan ik wel,” verzekerde Riekie. „Ik ken al een versje ook, en dat is nog veel langer. Hoor maar.” En toen zei ze het Kerstlied op, dat de broertjes van de Zondagsschool kenden en haar geleerd hadden.

„Wel, wel, ik wist niet dat je al zoo lief leeren kon,” prees baas Bolster. „Zoo'n mooi versje kende mijn kleine Hanna niet. Maar nu de tekst. Komaan, laat er ons maar eens gauw mee beginnen.” En toen, met het kind op zijn knie, en den geopenden Bijbel voor zich, zeide hij haar heel geduldig woord voor woord vóór, terwijl Rika haar best deed alles duidelijk na te zeggen.

Nog dikwijls werd diezelfde oefening herhaald;

zóólang tot ze de beide verzen zonder hulp kon opzeggen.

O, wat was het lieve kind nu blij, en met wat

een gefust hartje ging ze nu het Kerstfeest tegen! Baas Bolster had er zelf schik in en was in geen jaren zoo over zichzelf voldaan geweest. De gedachte, een ander tot nut te zijn geweest, stemde hem zoo prettig, dat hij bijna spijt begon te krijgen, zich zoo'n reeks van jaren zoo moedwillig dit genot te hebben ontzegd. Maar wie zou ook voor zoo'n lief schepseltje niet graag wat doen! Als alle menschen waren zooals zij, zou hij zeker nooit zulk een afkeer van hen gekregen hebben! Hoe dankbaar was ze hem niet voor zijn hulp, en wat al kusjes had ze hem niet tot belooning gegeven! Net zijn Hanna; die kon hem ook zoo pakken en liefkoozen.

En dagen achtereen had de oude man, oek al was Riekie niet bij hem, almaar haar vriendelijk snoetje voor zich. En de woorden die hij haar zoc dikwijls had voorgezegd, en die hij nu zelf ook van buiten kende, raakte hij al evenmin kwijt.

Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap; 't was of iemand ze hem gedurig influisterde en hij ze telkens in zijn eigen moest nazeggen; 't meest 's nachts, als hij wakker lag. Dan had hij ook zoo al den tijd om te denken; zoo niets dat zijn gedachten afleidde. Want rooken foei neen! dat nóóit meer op zijn bed! En 'dat was ook het eenige, wat Van der Stap hem dringend verzocht had te laten.

Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijd-

schap. Alweer die woorden. 't Begon hem te vervelen. „Ik denk tegenwoordig maar aldoor aan blijdschap,” gromde hij in zichzelf, „en inderdaad trof mij tot nog toe niets dan verdriet. Kwàm er maar eens iemand, — het hoefde nog niet eens een Engel te zijn — die een goede boodschap voor me had; iemand die b. v. zeide: Arie, ik verkondig je groote blijdschap. Je huis staat nog; je bent nog een rijk man. Die heele brand was maar een benauwde droom. Kijk, dàt zou me eerst een welkome tijding zijn! Dàt zou blijdschap voor me wezen! Maar wat voor blijdschap het Kerstfeest geeft, zooals dat lieve kind me in haar versje vertelde, en zooals Van der Stap gisteren ook weer zei; neen, dat begrijp ik niet. Wat geeft het *mij* nu, dat het morgen Kerstmis is?”

En toen beproefde hij om aan wat anders te denken, door nog eens na te gaan in hoeveel tijd hij zich rijk had gewerkt, en hoeveel hij hier en daar wel op verdiend had; ach, om alles in één enkelen nacht, neen in enkele uren, te verliezen. Ja, je moet maar ongelukkig zijn! En wat zou er nu op zijn ouden dag nog van hem worden, als de bakker hem niet langer hebben wilde?

Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap

Toen sliep baas Bolster in.

VII.

Kerstfeest.

't Was al vrij laat toen de oude man den volgenden morgen zijn oogen opende. Het kopje thee, dat bij zijn bed was neergezet, was allang koud geworden; en de winterzon, die anders ook nogal eens op zich kan laten wachten, had heden reeds een poosje te vergeefs voor hem geschenen.

Nu, dat was den zwakken zes-en-zeventiger zoo heel kwalijk niet te nemen, want meestal sliep hij tegen den morgen pas goed in, en zijn bezigheden riepen hem niet meer zooals vroeger.

Wat dat laatste betrof kon baas Bolster het zich niet ontveinzen, al wilde hij het ook, dat de bedelaar — zoo betitelde hij zich tegenwoordig — het beter had dan de rentenier, ja, bij toen vergeleken, een koningsleven leidde. Had hij vroeger voor alles zelf te zorgen, wat hem hoe langer hoe zwaarder begon te vallen, al was het zijn eigen verkiezing, — nu vond hij bij het opstaan zijn kamer warm, zijn ontbijt gereed, en verder heel den dag alles in orde en alles op tijd. In al zijn behoeften werd door zijn goede burens voorzien; en dat met een zorg en voorkomendheid, of hij er handen met geld voor neerlegde. En toch hadden zij het zelf niet te breed, en moesten man en vrouw om het

hardst werken. Hoe was het dan mogelijk dat er bij hen nog zooveel voor een ander afkon? Dat begreep baas Bolster maar niet, want hij wist niet wat christelijke liefde was. Maar wel begreep hij, dat hij indertijd een te haastig oordeel over zijn natuurgenooten had geveld, en er toch ook nog wel *goede* menschen in de wereld waren, menschen die zich de achting en het vertrouwen waardig maakten, zelfs van een Arie Bolster.

Maar de man verdiepte zich daar niet gaarne in; want vooreerst is het niet prettig om tot de ontdekking te komen dat je ongelijk hebt, en ten tweede hinderde het hem nog altijd geweldig voor alles „dank je” te moeten zeggen. Waarbij dan nog de gedachte kwam: Wat ben ik toch een dwaas geweest, dat ik me zooveel gemak en genot heb ontzegd, toen ik alles nog zoo ruimschoots betalen kon.

Maar van die laatste gedachte schrikte hij altijd. Neen, neen, alles maar te *laten* doen, dat had hem te veel van zijn gelletje gekost. Dat lieve gelletje! En nu was hij alles kwijt!

O, wat droomde hij er nog dikwijls van! Ook dezen nacht was hij er in zijn slaap weer gedurig mee bezig geweest; en hij was het nog, toen het luiden van de kerkklok hem wekte.

Sedert dien ongelukkigen nacht jaagde dat klokgelui hem altijd een huivering aan; en nu hij er wakker van werd, juist toen hij van zijn schatten

droomde, dacht hij een oogenblik niet anders of er was brand, te meer toen hij zag hoe licht het was.

Gelukkig stelde een blik in 't rond hem spoedig gerust. Er was geen brand. En meteen schoot hem te binnen, dat het Kerstfeest was. Er was kerk; dáárvoor luidde de klok.

Neen, er was geen brand. Van heel wat anders had die klok nu te vertellen! Ze sprak nu ook wel van licht, maar niet van dien akeligen, verterenden vuurgloed. 't Was nu om te hooren van dat heerlijk, hémelsch licht, waardoor de herders omschenen werden in Efratha's velden, dat zij de dorpelingen opriep. Niet om schrik te verspreiden deed de Kerstklok zich hooren. Neen, *Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap*, dát was de boodschap die zij te brengen had!

Toen de klok zweeg, trof een ander geluid Bolsters oor. 't Was het gestommel en gemompel van de kinderen, die aan zijn deur het oogenblik van zijn ontwaken afwachtten.

„Nou hoor ik wat,” zei Willem, terwijl hij zijn oor nog wat dichterbij het sleutelgat bracht; en dit was voor Tom, die alweer de voorman was, het sein om te roepen:

„Bent u wakker, Groovader? Mogen we er in?”

„Jawell!” klonk het van binnen. En in een wip vloog de deur open, en stond het drietal voor buurmans bed.

„Wat hebt u toch lang geslapen, Grootvader!”
zei Tom. „We staan al een heelen tijd voor de

deur. We komen ons Kerstlied voor u zingen. Voor
Vader en Moeder hebben we 't al gedaan.”

En toen begonnen ze maar ook, uit volle borst;

het stille, schuchtere Riekje hoorde je boven allen uit.

Een oogenblik later kwam de bakker binnen, in zijn Zondagspak, gevolgd door zijn vrouw, met het kleintje op den arm, om eens te luisteren of de jongens het er weer zoo goed afbrachten.

„Een gezegend Kerstfeest, vadertje!” wenschte Van der Stap, toen het lied uit was, en schudde den grijsaard hartelijk de hand. „Dat de Heere je vandaag ook maar eens wat van die blijdschap mag schenken, daar onze jongens van gezongen hebben!”

Maar baas Bolster was ongelukkig niets in zijn humeur. Dat was hij nooit na een droom als hij nu weer gehad had. „Alweer over blijdschap,” dacht hij. En hij was al op het punt den welgemeenden heilwensch van den bakker te beantwoorden met een gemelijk: „Wät blijdschap! Voor *mi* is er geen blijdschap meer.” Maar een blik op al die opgeruimde gezichten weerhield hem.

„En nu kom je vandaag toch zeker den heelen dag achter zitten, buurman?” noodigde de bakkerin.

„Neen, dat zal me te druk zijn,” mompelde Bolster.

„Kom, probeer het eens,” moedigde ze aan. „We hebben er al op gerekend; hè, jongens?”

„Ja, Grootvader; we zullen geen leven maken,” beloofde Wim.

„Ik heb den grooten stoel al voor u klaargezet, Grootvader, heel dicht bij de kachel,” vertelde Tom.

„Ja, ja!” besloot Van der Stap. „’t Is vandaag voor ons allen feest, hoor; en dus moeten we er ons ook met mekaar over verheugen. *Zie, ik verkondig u groote blijdschap, die àl den volke wezen zal,* zei immers de Engel. — En nu, vooruit, jongens! Het wordt tijd voor de kerk. En als we dan straks terugkomen, vinden we Grootvader in den stoel, die Tom klaar heeft gezet; hé, buur?”

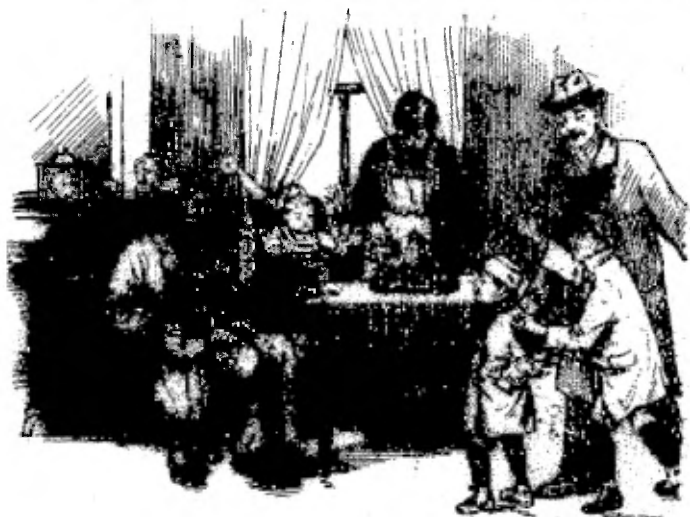
Vriend Bolster kon nog geen ja zeggen. Maar terwijl de anderen heengingen, klom Riekje nog gauw op een stoel, en fluisterde den ouden man in het oor, dat ze met het opzeggen van hun tekst gewacht hadden tot Grootvader er bij was, en of hij nu toch asjebliedt komen wou. En ze vroeg het met zoo’n lief, vleiend stemmetje, dat de man het haar onmogelijk weigeren kon, en zijn toestemming dan maar gaf.

Toen Vader een paar uurtjes later met zijn beide jongens uit de kerk kwam, — Tom kon ook al goed stilzitten, en was altijd heel blij als hij mee mocht, — vonden ze buurman dan ook inderdaad op de voor hem besfemde plaats in het vriendelijk, zonnig vertrek achter den winkel.

Riekje stond aan zijn knie, en liet hem haar prentenboekjes ziën, onderwijl Moeder met het kleintje bezig was en voor de koffie zorgde. En

Grootvader moest natuurlijk zijn vriendinnetje van ieder plaatje, al was het nog maar zoo weinig, vertellen. Maar toen de kerkgangers thuishkwamen hield hij op, want als Vader wat goeds gehoord had, moest hij er de thuisgeblevenen altijd dadelijk wat van meedeelen.

De jongens moesten ook toonen dat ze goed ge-

luisterd hadden, en Tom, die, als gezegd, nooit graag achteraan kwam, ging in zijn ijver op het laatste oogenblikje zijn mond nog mispraten, met te zeggen dat dominee precies denzelfden tekst had voorgelezen dien zij geleerd hadden.

„Houd je mond, jò; nou verklap je 't nog!” vermaande Willem, niet heel vriendelijk.

Tom keek een beetje verschrikt, en hield gauw zijn kleine handen voor zijn mond. Maar dat hielp niet veel, nu het er eenmaal uit was.

„Wat is er?” vroeg Moeder. „Wat mag hij niet verklappen?”

„Och, we hadden stilletjes den Kersttekst geleerd; maar het moest een verrassing zijn,” pruttelde Wim met een lang gezicht. „Die Tom ook!”

„Wel jongen, het *is* een verrassing!” zei Vader, en zijn gezicht toonde dat hij het meende. „Komaan, laat maar dadelijk eens hooren. Je moest er toch eens mee voor den dag komen, kereltje! Ik vind dat Tom er juist het goede oogenblikje voor gekozen heeft.”

Willem had geen tweede aansporing noodig; en toen Vader hem in het begin een beetje door al die namen heengeholpen had, ging het verder tamelijk vlot tot vers 16 toe.

„Nou ik!” riep Tom, toen zijn broer nog nauwelijks klaar was; en ofschoon wat haastig, bracht ook hij er zijn beide verzen goed af. -

Daarop kwam de beurt aan Zus. Willem moest haar eerst nog eens toeknikken ten teeken dat ze beginnen zou; en toen, een beetje verlegen, ging het lieve kind aan het opzeggen, heel langzaam, en heel zacht, maar zonder een enkel foutje: „*En de Engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal;*

namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids."

„Wel kinderen! dat is nu toch met recht een verrassing!” zei Moeder, met een liefkoozenden blik op haar drietal, inzonderheid op haar kleine meid. „En dat zoo stil! Daar heb ik nu toch echt niets van gemerkt; u wel, Vader?”

„Neen, niets, jongens! geen steek!” riep Vader opgetogen. „Jelui hebt je best gedaan, hoor! alle drie! Daar heb je wel wat voor verdiend.” En toen werden er eerst de noodige zoenen uitgedeeld, en daarna werd door Moeder bij de koffie een goeden voorraad van het lekkere gebak op tafel gezet, waarvan de winkel tegen Kersttijd altoos ruim voorzien was.

Vader had onderwijl zijn dochttertje naar zich toegetrokken, en liet haar nog eens voor hem opzeggen. 't Klonk toch zoo lief uit dat kindermondje!

„Beste meid, hoor!” prees hij opnieuw, met een kneepje in het mollige wangetje. „En wie heeft jou dat zoo mooi geleerd, zeg?”

„Grootvader,” zei het kind, als sprak dat vanzelf.

„Grootvader?!” riep Van der Stap, met een blij-verbaasden blik naar den glunderenden oude. „Hoor je 't, Moeder? Grootvader heeft onze kleine prul haar tekst geleerd!”

„Wát zeg je?!” riep de bakkerin, niet minder verrast. „Ik dacht dat het Willems werkje was.

Nee máár! Dat is nu toch echt lief, hoor! Zoo'n goeie Grootvader!"

„Zie je wel! Zie je wel!" juichte Tom. „Buurman wordt net zoo goed als de andere grootvader!" En wip! daar zat hij weer op Bolsters knie.

„Grootvader kent mijn tekst ook uit zijn hoofd, waar?" vertelde Riekje.

„Ja, ja," knikte de oude man, met een glimlach op het anders zoo stroeve gezicht. „Zoo'n klein ding zou iemand op zijn ouden dag nog aan het leeren zetten."

„Nu, vadertje," zei Van der Stap, „je moet maar denken, om te leeren is een mensch nóóit te oud. Dat zeggen ze tenminste, en ik geloof dat er veel van aan is." Toen wat ernstiger: „Dat je met je hart ook maar wat van die blijdschap mag leeren kennen, waarvan dat heerlijke Bijbelwoord spreekt, vrindlief! Daar ben je ook nog niet te oud voor. Och, man, dat zou ik je toch zoo gunnen."

Hoe baas Bolster thans dien wensch opnam, zeide hij niet; maar beter dan 's morgens, dat was hem wel aan te zien. Zijn stemming was nu ook vrij wat opgewekter dan bij het ontwaken. Of het door Riekje kwam, of door dien oolijken Tom, of door den blijmoedigen geest, die rondom hem heerschte, of door alles bij elkaar, hij wist het niet; maar hij gevoelde zich heden bij zijn buurtjes in één woord „thuis". En wat smaakte hem dien

middag het eten! Was dat omdat Moeder er daags te voren een extraatje bij klaar had gemaakt, of omdat hij er niet alléén voorzat?

„Nu nog wat spijs voor de ziel,” zei Van der Stap toen het middagmaal afgelopen was, en hij sloeg den Bijbel weer open bij Luc. 2, waarvan hij het middelste gedeelte voorlas; en daarna dankte hij voor het aardsche èn voor het hemelsche voedsel, hun tot dusver weer geschonken, en smeekte tegelijk nog een Kerstzegen af voor het overige gedeelte van het feest; een zegen, inzonderheid voor den ouden man, opdat hij door het geloof, als de grijze Simeon, ook de zaligheid Gods eens aanschouwen, en het Kindeke Jezus als zijn Verlosser en Zaligmaker omhelzen mocht, om daarna ook eenmaal te kunnen heengaan in vrede.

Nu hóorde baas Bolster dan eens hoe en wat er voor hem gebeden werd, al gevoelde hij er zelf lust noch behoefte toe. En had Riekje niet gezegd dat God het alles onthield? Zou er dan waarlijk kans bestaan dat er nog eens wat anders van hem werd dan een ongelukkige gierigaard? Hij had het nimmer begeerd; maar met de gedachte aan de mogelijkheid ontwaakte tegelijk het verlangen er naar. Van zijn menschenhaat was hij toch immers ook al gedeeltelijk genezen, sedert hij met het gezin van den bakker kennis had gemaakt. En de

menschen te mogen lijden, was toch een prettiger gevoel dan hen te haten.

Al die gedachten vlogen hem onder het bidden door het hoofd. 't Duurde wel is waar slechts een oogenblik, maar het was een wonderlijk oogenblik, waarop hem als ware het een hemelsche lichtstraal door de duistere ziel schoot, terwijl de tranen hem langs de wangen rolden.

's Middags was het Moeders beurt om naar de kerk te gaan; dan kon ze altijd het beste weg. En terwijl de jongens naar de Zondagsschool waren, zou haar man op de twee kleintjes passen.

Wat had ze buurman graag eens mee gehad. Zij vond het zelf altijd zoo heerlijk om naar de kerk te gaan, dat ze iedereen wel wilde toeroepen: „Kom, ga met ons en doe als wij! Ze had het 's morgens als eens met een enkelwoordjeaangeroord; maar de oude man maakte er zich altijd af met te zeggen, dat zijn beenen hem zoover niet dragen konden; wat dan ook wel dikwijls — de man leed aan rheumatiek — maar toch niet altijd het geval was.

Ook nu had hij er misschien met een beetje goeden wil wel kunnen komen, maar die wil juist ontbrak. Liever bleef hij een poosje rustig zitten, terwijl de jongens weg waren. Maar hij ondervond al ras, dat de bakker het niet lang zonder praten kon uithouden.

„Wel, vadertje, hoe bekomt je de drukte?” was het al heel gauw. „Heb je nog geen berouw dat je bij ons bent komen zitten?”

„Neen, neen; volstrekt niet, volstrekt niet,” was het antwoord. „Ik heb al gemerkt dat zóó'n drukte me niet hindert. Je bent maar wát gelukkig, Van der Stap, al heb je niet veel geld.”

„Och, vrindlief, om waarlijk gelukkig te zijn, heeft een mensch geen geld noodig, dat verzeker ik je. De *blijdste* boodschap werd 't eerst aan *arme* herders gebracht; en *zij* waren de eersten die in het Kindeke in de kribbe hun Zaligmaker aanschouwen mochten. En dat is toch maar het hóógste geluk, dat iemand te beurt kan vallen; dat weet ik door Gods genade bij eigen ervaring. Niet dat de rijken daar ook niet in deelen kunnen! Verre van dat, hoor! De Oostersche wijzen kwamen ook om den geboren Koning te aanbidden. Maar ze kwamen mèt hun schatten; dat moeten we niet vergeten. Ze hadden wat voor den Heere Jezus over, en deden anders dan de rijke jongeling, die bedroefd heenging, toen de Heer hem den eisch stelde: *Verkoop al wat gij hebt, en deel het onder de armen.* Wel werd hem, in plaats daarvan, een schat in den Hemel beloofd; maar hij was zoo aan het aardsche goed gehecht, dat hij er het hemelsche voor liet varen. — Ja, dat geld kan ons geluk soms maar leelijk in den weg zitten. Wat zijn er niet een

menschen, voor wie het aardsche goed een hinderpaal werd om den Heiland te volgen. Dat is dan wel hun eigen schuld, dat spreekt, want dáárom geeft de Heer het niet. Maar het is toch maar dikwijls zoo. Neen, alles wat God ons geeft, geeft Hij om het te besteden in *Zijn* dienst en tot *Zijn* eer. En ik zeg altijd: gelukkig wie dat doet; want zóó alleen kan het geld hem ten zegen zijn, 't zij hij dan veel of weinig heeft gekregen."

„Als ik mijn eigen leven naga, Van der Stap, en daarbij jelui gadesla, dan moet ik je gelijk geven," begon Bolster, na al dien tijd zwijgend vóór zich te hebben gezien. „Je weet, man, ik ben ook rijk geweest, — ach, kon ik er dat laatste woordje maar aflaten! Maar die tijd is voorbij. — Nu dan, toen ik mijn vrouw en mijn kinderen kwijt was, heb ik al mijn geluk in mijn geld gezocht, dat weet je misschien ook; maar eerlijk gezegd, heb ik het er nooit in gevonden. Ik zou dat tegen een ander niet zeggen, en ik heb het ook mezelf nooit willen bekennen, maar 't is de waarheid. En als ik jullie dan zoo aanzie, denk ik wel eens: Als ik mijn huisgezin nog maar had, en er voor werken kon, zooals Van der Stap, zou ik misschien ook zónder mijn geld nog gelukkig kunnen zijn."

„Ach, man, geloof me, dan zocht je je geluk nóg op een verkeerde plaats. Het is wel een onuitsprekelijk voorrecht, om degenen, die je liefhebt,

om je heen te mogen zien, en ik dank er mijn God ook dagelijks voor; maar het wezenlijke geluk, dat ons nooit ontvallen kan, is toch maar alleen in Hem te vinden. En dat is voor jou ook nog te verkrijgen, mijn oude vriend, al sta je gansch alleen op de wereld. Wie weet of de Heer je niet alles ontnomen heeft, opdat je het bij Hem zou leeren zoeken. Het is nog tijd, vadertje! De Engel heeft voor jou nog dezelfde boodschap als voor de herders: *Zie, ik verkondig u groote blijdschap, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere.* Dat kleine woordje u moet je vooral niet over 't hoofd zien, want daar komt het juist op aan. Wat zou het mij baten, of ik al wist: de Heere Jezus is de Zaligmaker van dezen en dien, als ik er niet bij kon zeggen: en ook van *mij*? De Engelen vonden het daarom zeker ook noodig er dat woordje bij te voegen; en ik denk dat de herders wel blij waren toen ze 't hoorden. Ze gingen tenminste dadelijk naar Bethlehem om hun Zaligmaker te zien. Want dáár moesten ze Hem zoeken. In een stal, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. — Armer kon het wel niet, hè. En vrijwillig heeft de Zoon van God Zijn heerlijkheid verlaten, en is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden. Niet rijk aan geld en goed; niet zelden heeft juist het tegendeel plaats. Maar het zijn gees-

telijke schatten, die we van Hem ontvangen, en die niets en niemand ons kan ontnemen: vergeving van zonden, vrede voor het hart, en een eeuwig, zalig leven Daarboven. En dãn wat er voor *dit* leven nog bijkomt. Ga maar eens na, als je kunt, wat al weldaden één enkel mensch, neem de armste nog maar, gedurende zijn leven van den Heer ontvangt. En denk dan eens dat we al het goede, wat we genieten, alleen te danken hebben aan de komst van Christus! Daarom is dat Kerstfeest me altijd zulk een heerlijk feest, en kan ik zoo begrijpen dat de Engel zijn boodschap begon met te zeggen: *Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap.*"

Op die manier bleef de bakker aan het doorpraten tot zijn vrouw thuiskwam. Zij kon tot haar spijt niet zoo goed een preek navertellen als haar man; maar dat was dan ook alweer het voornaamste niet, vond deze. Als ze het woord dan niet alom bekend kon maken, zooals de herders, moest ze het maar met Maria bewaren in haar hart.

„Dat hoop ik te doen,” zei juffrouw Van der Stap. „Maar ik kan je wèl vertellen wat we gezongen hebben. Eerst uit Psalm 98:

Hij heeft gedacht aan Zijn genade,
Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt;
Dit slaan al 's aardrijks einden gade,

Nu onze God Zijn heil ons schenkt.
 Juich dan den Heer met blijde galmen,
 Gij gansche wereld! juich van vreugd;
 Zing vroolijk, in verheven psalmen,
 Het heil, dat d' aard in 't rond verheugt!

Kijk, daar stemde ik toch al dadelijk zóó met mijn gansche hart mee in. Ik dacht: dat moeten we thuis ook nog eens zingen."

„Hoe meer je zingen wilt, hoe liever," zei de bakker. En om het te bewijzen zette hij maar dadelijk in.

„Hè, nu Gezang 114 ook nog eens," verzocht de bakkerin, toen het uit was.

Heelemáál, vrouw?"

„Welnee, man! drie verzen hebben we gezongen. Wacht, ik zal 't eens opzoeken."

Juffrouw Van der Stap nam haar kerkboek en bladerde even. „Hier heb ik het al. Vers drie, vier en zeven.

O Zoon van God, den mensch gelijk,
 Voor wie verlaat Ge Uw troon en rijk?
 Voor wie wordt Gij in 't stof verneerd,
 Die met een wenk 't heelal regeert?

Voor wie? Voor heilige Engelen? Neent
 Die zingen 't heil der aard alleen.

Voor zondaars daalt der Englen Heer,
 Voor arme zondaars daalt Hij neer!

Kom, Christenschaar, kom, zingen wij!
 Het is voor ons, voor u, voor mij,
 Dat God Zijn Zoon gegeven heeft;
 Het is voor ons dat Jezus leeft!

Hier, buur!"

Ze gaf het boek aan Bolster, dan kon hij volgen. De man nam het werktuiglijk van haar aan. Hij wist heelemaal niet meer hoe hij het met zijn eigen had. Hij, Arie Bolster, met een kerkboek in zijn hand, bij den „fijnen bakker!" 't Kon raar gaan met een mensch. Maar zingen deden ze goed, allebei; dat moest hij zeggen. Hij zou haast lust krijgen om mee te doen, als zijn stem er niet zoo aan ontwend was.

Onder het zingen kwamen de jongens uit de Zondagsschool. Daar hadden ze ook Kerstfeest gevierd. Zoodra ze aan 't woord konden komen, gingen ze aan 't vertellen van hoe het daar gegaan was. En ze hadden wat gekregen ook. Ieder een boekje, en een chocoladekransje in zilverpapier. Tom ging het zijne aanstonds aan 't ronddeelen. Grootvader moest meeproeven, of hij wilde of niet. En toen moest hij de boekjes helpen bekijken. Drie plaatjes stonden er in.

's Avonds trakteerde Moeder op anijsmelk,

daar hielden de kinderen zoo van. En Vader op tulband.

Juist toen Moeder aan het schenken was, kwam er bezoek; Vermeer de wagenmaker met zijn vrouw.

„Kijk! Zeker op den reuk afgekomen. Maar evenwel welkom!” schertste Van der Stap, hun de hand reikend.

Zijn vrouw zette na de begroeting vlug een paar kopjes en bordjes bij. De vrienden moesten maar dadelijk toetasten, en doen of ze thuis waren. En aan die gulle noodiging gehoor gevend, zaten de Vermeers weldra op hun gemak in den gezelligen kring.

Maar vriend Bolster was nog niet erg gesteld op vreemd gezelschap. 't Begon hem nu ook wel wat al te druk te worden. En dus zocht hij, na zijn kopje geledigd te hebben, zijn voorkamertje maar weer op.

Het was de eerste dag in lange, lange jaren, dien de oude Arie weer eens genoeglijk had doorgebracht. Wel voelde hij zich wat moe nu hij alleen zat. Hij zou maar wat vroeg naar bed gaan. Maar hij raakte weer aan het denken; en zoo was het nog laat geworden eer hij het wist. Veel verloor hij daar evenwel niet bij, want hij kon maar niet in slaap komen.

Achter was alles nu stil. De bezoekers waren allang weer vertrokken; en waarschijnlijk lagen

zijn buurtjes al in diepe rust, terwijl hij zich op zijn leger nog om en om wendde.

„Gelukkige menschen!” dacht hij. „Ik heb in mijn lange leven nog zooveel genot niet gesmaakt, als jullie die enkele weken dat ik bij je ben. Neen, want zelfs in mijn gelukkigste dagen miste ik toch die innerlijke blijdschap, dien vrede des harten, die bij jullie in alles doorstraalt.”

En opnieuw begon de oude man zijn vervlogen leven te overdenken; van dat hij zelf als kind den Kersttekst leerde af, tot op het oogenblik dat hij diezelfde woorden het kleine Riekje vóórzeide. O, wat lag daar al niet tusschen! Maar nu overdacht hij dit alles op een heel andere manier dan hij tot hiertoe gedaan had, en deden de zaken zich in een heel ander licht aan hem voor. Had hij anders slechts klachten over anderen, nu zag hij niets dan schuld in zichzelf. Dat deed hem pijn, en hij spande alle krachten in om van dat lastige gevoel af te komen, maar te vergeefs. Schuld en nog eens schuld was alles wat hij thans te zien kreeg. — Hij was rijk geweest; maar hoe had hij het hem toevertrouwde besteed? Wat was hij voor anderen geweest; niet voor zijn vijanden alleen, maar ook voor hen, die in waarheid vrienden bleken te zijn? En hoe had hij de roepstemmen ontvangen, die God, hij kon het niet loochenen, hem zoo onorhoudelijk had toegezonden?

„O, o, ik wist niet dat ik zoo'n zondaar was!" riep hij uit, terwijl hij van schaamte het gelaat met de handen bedekte.

Wel trachtte hij zich nog wat te rechtvaardigen, en de schuld te werpen op hen, die hem dikwijls zoo kwalijk behandeld hadden; maar dan keek hij weer op Van der Stap, die hem ook niet met dezelfde munt had terugbetaald. En een inwendige stem zeide hem: Zoo had jij ook moeten doen. — En nu was zijn leven haast voorbij. Straks kwam de dood; en dan volgde het oordeel. En dan? . . . O, wat benauwde hem die gedachte!

Daar kwamen hem temidden van zijn angst die goede woorden weer te binnen: *Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker.* Maar hij vond er geen troost in, omdat hij het niet gelooven kon dat de hooge God, dien hij zoo lang had tegengestaan, ook voor hem Zijn Zoon had gegeven. Dat was, dacht hij, alleen voor menschen als Van der Stap, maar niet voor zoo'n ouden, harden zondaar. En toch, nu hij zich zondaar gevoelde, had hij aan een Verlosser juist zulk een behoefte. Hij beproefde te bidden, maar kon niet anders roepen dan: „Genade, genade, o God!" En dat dit een gebed was, geloofde hij niet. En al klonk het ook telkens weer in zijn binnenste: *U is heden geboren de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, zijn ontwaakt*

geweten sprak zóó luid, dat die liefelijke woorden er gedurig door overstemd werden.

Zoo tobde de oude man den ganschen nacht door; en de morgenschemering vond hem nòg wakende, en moe, o zoo moe, naar ziel en lichaam.

VIII.

Groote Blijdschap.

Bolster zelf klaagde dat hij een buitengewoon slechten nacht had gehad, maar Van der Stap en zijn vrouw, wien hij alles vertelde, noemden het een goeden, een gezegenden nacht, evenals de beide weken, die er op volgden, en die door hun gast ongeveer in denzelfden toestand werden doorgebracht.

O, wat waren die goede menschen verheugd, toen zij bemerkten dat hun oude buurman het eindelijk met zijn zonden te kwaad kreeg. Want schuldbesef is toch voor iederen verloren zoon, hij zij jong of oud, de eerste schrede op den weg van berouw en terugkeer tot den Vader. Met hoeveel belangstelling sloegen zij hem daarop van stap tot stap gade, en hoe steunden zij hem daarbij met hun woorden en gebeden! Met de laatste vooral. „Want,” zei Van der Stap, „zonder de werking

van Gods Geest geven al onze woorden niets."

Dien Geest bad onze vriend dan ook onophoudelijk, zoowel in de eenzaamheid als met zijn gezin, voor den grijsaard af, en dat met een liefde en aandrang als gold het zijn eigen vader.

De tweede rustdag van het nieuwe jaar bracht ook eenige rust voor Bolsters vermoeide ziel. Hij was 's morgens veel vroeger op dan anders. En toen de bakker met een verwonderd gezicht bij hem binnentrad, was het eerste, wat hij van hem hoorde:

„Van der Stap; ik wou vanmorgen wel eens probeeren om naar de kerk te komen."

„Wel komaan! Dat doet me plezier! Dan gaan we samen!" was de blij-verraste uitroep van den bakker.

„Ik ben den heelen nacht met mijn vrouw bezig geweest," ging Bolster aan het vertellen. „Ze spoorde me aan om naar de kerk te gaan; — zij ging altijd trouw in haar gezonde dagen; — en dat heb ik haar toen beloofd. En — ik moet zelf zeggen dat het kinderachtig is; 't was toch maar een droom hé; maar nu durf ik het haast niet te laten."

„En waarom zou je dat ook?" hielp Van der Stap. „Waar kan men beter toeven, dan in des Heeren Huis, zeg ik altijd maar met ons mooie Zondagslied."

„O, man, als je eens wist hoe ik er tegenop zie:

Sedert mijn vrouws dood ben ik er niet geweest. Wat zullen de menschen wel zeggen?"

„De mēnschen? Dáár moet je maar niet naar vragen. Bij de Engelen is er stellig blijdschap over, dát weet ik wēl. En hūn oordeel is toch heel wat meer waard, hé?"

„Ik heb geen stok. En er zonder kan ik buiten onmogelijk voort," bedacht Bolster zich opeens, half blij nóg een uitvlucht te vinden.

Maar dát was het minste, vond Van der Stap. Hij wist dadelijk bij wien hij er een leenen kon. En nog geen kwartier later was de oude man van het noodige steuntje voorzien.

En zoo strompelde hij dan, even vóór het luiden, tusschen den bakker en zijn jongen voor het eerst na den brand de straat weer op. Wat was hem dat vreemd na zooveel weken in huis te hebben gezeten. Hij kon het voelen aan zijn beenen. Maar vreemder nog was het hem van binnen. Op weg met Van der Stāp naar de kèrk! Aan zoo iets had hij nooit gedacht! Het gaan viel hem zwaar; het kerkgaan nog zwaarder. Maar het zonnetje bescheen dien eersten, moeilijken tocht; en dat vond Van der Stap, die graag in alles wat goeds zag, een verblijdend teeken.

Wat er al niet in Bolsters hart omging bij het betreden, na zóóveel jaren, van dat oude, vriendelijke kerkje en gedurende den tijd dat hij daar

nederzat, laat zich niet wel beschrijven, maar het was er hem in één woord goed. De preek handelde over den ouden Simeon, die door den Geest in den Tempel geleid werd, om er eindelijk zijn Zaligmaker, naar wien hij zijn gansche leven zoo verlangend had uitgezien, aan het hart te mogen drukken.

O, hoe schaamde Bolster zich, toen hij zijn eigen leven bij dat van dien grijzen dienstknecht des Heeren vergeleek. Geen wonder dat de tranen hem langs de gerimpelde wangen rolden toen de dominee, rondziende, zeide: „Ik zie hier ook ouden van dagen zitten. Zouden het ook Simeons zijn? Geeft zelf op die vraag het antwoord maar, vrienden! Ieder voor zich, en — voor zijn God.”

Dat woord trof den ouden man diep; want, ach, wat moest *zijn* antwoord wezen? Maar bemoedigend klonk, wat hij verder hoorde: „Wie tot heden geen Simeon was, kan het nog worden, want nog biedt de barmhartige God aan ieder berouwhebbend zondaar Zijn lieven Zoon als den volkomen Zaligmaker aan.”

En toen dacht hij weer aan het gebed, dat Van der Stap den eersten Kerstdag in zijn bijzijn voor hem opgezonden had, en aan Riekjes tekst: *Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere.* En nu eerst werd dat woordje

u, waar de bakker hem zoo in 't bijzonder op gewezen had, ook voor hem van kracht.

„Ik ben blij dat ik gegaan ben,” waren Bolsters eerste woorden toen de kerk uit was en hij weer langzaam, aan den arm van den bakker, huiswaarts wandelde. „'t Is of die dominee opzettelijk voor *mij* heeft gepreekt. Zou de man me kennen, denk je?”

Nu, dat vond Van der Stap niet waarschijnlijk. Ze hadden dien morgen een ring-dominee gehad, — Wilvoort was sedert een maand of wat vacant — die er voor de eerste maal de beurt vervuld had en de menschen nog niet kende, zoomin als zij hem. „Maar,” zei hij, „de Héér kent je; en Hij wist wel aan welke woorden Arie Bolster vandaag 't meest behoefte had.”

„Ja,” knikte Bolster, „je hebt gelijk, man; je hebt gelijk. Ik geloof stellig dat het de Geest van God is, die me van morgen in de kerk gebracht heeft.”

„Net als Simeon, hé?”

Maar met Simeon durfde de oude Arie zich nog niet te vergelijken. Alleen zei hij: „Ik hoop voortaan iedere week met je mee te gaan, als ik het eenigszins doen kan.”

Thuis gekomen moest de bakkerin het dadelijk óók weten. En toen de Vermeers 's avonds nog een poosje kwamen, had hij er niets tegen om binnen te blijven, en hun eens te vertellen, wat hij sedert het Kerstfeest ondervonden had.

Na dien goeden Zondag, voor Bolster de eerste ware rustdag in zijn leven, ging het licht hoe langer hoe helderder in zijn ziel op, tot hij eindelijk met volle bewustzijn zeggen kon: „Ook voor *mij* is Christus, de Zaligmaker, geboren.”

Dát was een blijdschap voor den ouden man, en om zijnentwil ook voor de huisgenooten en vrienden; een blijdschap die bleef, en die in al zijn spreken en doen, ja, aan heel zijn uiterlijk zichtbaar was.

't Kon niet anders of zulk een in het oog vallende verandering werd spoedig openbaar.

„Wat hoor ik toch van dien Arie Bolster?” vroeg er een aan Van der Stap. „Die man is op zijn ouden dag nog omgekeerd als een blad, zeggen ze. Ik voor mij kan het haast niet gelooven van den ouden vrek, en dat in zoo'n korten tijd. Je moet zeggen: hoe is 't mogelijk!”

„Bij God zijn alle dingen mogelijk,” was het antwoord van den bakker. „En wat den tijd betreft, vriendlief; de Heer wist wel dat Arie oud is, en dat het dus gauw moest gaan, wilde Hij hem ook op aarde nog iets te genieten geven van het heil, dat in Hem te vinden is.”

En weer had de bakker gelijk. Nog slechts twee malen zou voor den ouden man het Kerstfeest aanbreken. Maar die laatste levensjaren waren geheel den Heere gewijd.

„Wat zal ik dien trouwen God voor Zijn gena vergelden!” was het gedurig in zijn hart. En o, hoe innig smartte het hem dan, dat hij niets meer voor den Heer had dan een afgeleefd lichaam en versleten krachten.

„Ik wou dat ik nog rijk was, Van der Stap,” zei hij eens. „Niet voor mezelf, hoor; neen, jongen; maar om dan al mijn geld en goed in den dienst van God te besteden.”

„Wie weet of je daar wel zin in zou hebben als je nog rijk was, vaders,” was het antwoord. „Neen, ik denk dat het zóó beter is. Het geld was je zeker niet nut. Je moet nu maar wachten op de hemelsche erfenis.”

En dat deed de grijsaard met kinderlijk geloof, en een gevoel dat het niet lang meer duren zou.

Op het Kerstfeest, het tweede dat hij in zijn lang leven met zijn hart vierde, had hij het nog, maar nu met behulp van twee stokjes, tot de kerk gebracht. Maar dat was ook de laatste keer geweest. In dien winter namen zijn krachten met den dag af, en toen de eerste blaadjes weer aan de boomen kwamen, legde Arie Bolster het hoofd tot sterven neder, vol verlangen om ontbonden te worden en met Christus te zijn.

Heel het bakkersgezin stond om het vreedzame sterfbed.

De kinderen schreiden. Ze hadden den ouden

buurman nu net zoo lief als hun eigen goeden grootvader, op wien hij, in hun oog, nu volkomen geleek. Maar Vader en Moeder hadden een heerlijk troostwoord voor hen: Grootvader ging naar den Heere Jezus!

Toch hadden ook zij den ouden man gaarne nog een poosje langer willen verzorgen; hij was zoo dankbaar voor het minste dat ze aan hem deden. 't Speet hem maar dat hij zoo niets had om het hun te vergelden. „Maar de Heer zal het doen,” fluisterde hij nog in zijn laatste oogenblikken. Daarop drukte hij hun nog eenmaal zegenend de hand, gaf zijn lieve Riekje nog een laatste kusje....

En toen ging de oude Arie Bolster heen, met vrede en groote blijdschap.